

**ВСЕУКРАЇНСЬКА ЦЕНТРАЛЬНА СПІЛКА СПОЖИВЧИХ ТОВАРИСТВ
(УКРКООПСПІЛКА)
САМАРІВСЬКИЙ КООПЕРАТИВНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ**

**ПРОГРАМА
співбесіди з історії України
для вступників на основі
базової середньої освіти
для вступу до Самарівського кооперативного
фахового коледжу
у 2026 році**

Розглянуто та схвалено на засіданні
циклової комісії загальноосвітньої підготовки
та соціально-гуманітарних дисциплін
Протокол № 9 від 15 квітня 2026 року
Голова циклової комісії

 Ольга КОВАЛЕНКО

Самар – 2026

1. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ

Програму з Історії України складено враховуючи цілі, вимоги і зміст навчання історії в школі, закладені в Державному стандарті освіти та чинній програмі з історії України для 11-річної школи. Хронологічно програма охоплює весь період історії України від найдавніших часів до сьогодення.

Вона передбачає перевірку сформованих в учнів знань про основні політичні, соціально-економічні, культурні події, явища та процеси минулого, діяльність видатних історичних діячів, а також сформованості у вступників загальнопредметних історичних умінь. Питання співбесіди мають перевіряти такі знання й уміння вступників:

- вказувати історичні дати, хронологічні межі, періоди найважливіших подій і процесів, поняття, місця подій, обставини, учасників, результати подій;
- визначати хронологічні межі соціально-економічних і політичних подій, їх послідовність та синхронність, встановлювати відповідність між явищами, процесами, подіями та періодами, епохами;
- розпізнавати та зазначати хід, зовнішні ознаки подій;
- характеризувати (визначати істотні характерні риси, складові, етапи, віхи) подій, явищ і процесів минулого, діяльність видатних історичних постатей;
- встановлювати відповідність між одиночними фактами і типовими загальними явищами, групувати (класифікувати) факти за вказаною ознакою;
- встановлювати причини та наслідки подій і явищ, оцінювати їх значення;
- давати визначення історичних понять й термінів, пояснювати їх і доречно вживати.

У програмі викладено зміст історичного матеріалу, у якому виокремлено факти, дати, персоналії, поняття та терміни. Це мінімум, з якого абітурієнти повинні мати певні знання та уявлення. Термін «знання» стосується конкретних дат, подій, персоналій. Термін «уявлення» – історичних процесів, загальних характеристик певних ідей і понять.

Якщо у програмі вказано дату, то це означає, що вступник має знати її та встановлювати відповідність між нею та історичною епохою чи процесами суспільного життя минулого, діяльністю історичної постаті.

Поняття та терміни, зазначені у програмі, вступники повинні визначати, оперувати ними, встановлювати відповідність з епохою, діяльністю певних політичних сил чи історичних діячів тощо.

2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Рівні навчальних досягнень вступників	Бали	Вимоги до умінь вступника
Початковий	100 – 110	Вступник відтворює матеріал на елементарному рівні, називаючи окремий факт або явище, подію, не аналізуючи їх.
	111 – 120	Вступник розуміє навчальний матеріал на елементарному рівні його засвоєння, відтворює якийсь фрагмент окремим реченням.
	121 – 130	Вступник, дає відповідь у вигляді окремих речень (за допомоги викладача) без узагальнення й висновку.
Середній	131 – 140	Вступник володіє матеріалом на початковому рівні його засвоєння, відтворює незначну частину тексту, не вміє аргументувати власну позицію.
	141 – 150	Вступник володіє матеріалом та окремими навичками за допомоги викладача відтворює матеріал і наводить один приклад.
	151 – 160	Вступник володіє матеріалом, відтворює значну його частину, за допомоги викладача знаходить потрібні приклади.
Достатній	161 – 170	Вступник володіє матеріалом за поданим викладачем зразком, наводить окремі власні приклади на підтвердження певних суджень.
	171 – 180	Вступник володіє матеріалом, на рівні цілісно-комплексного уявлення про під керівництвом викладача виправляє допущені помилки й добирає аргументи на підтвердження висловленого судження або висновку.
	181 – 190	Вступник володіє матеріалом та узагальнює набуті знання, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження власного судження, коментуючи їх.
Високий	191 – 200	Вступник володіє матеріалом, знаходить і виправляє допущені помилки, систематизує та творчо використовує дібраний матеріал.
	100 – 110	Вступник на високому рівні володіє матеріалом, висловлює свої думки, виявляючи власну позицію щодо них.
	111 – 120	Вступник вільно володіє матеріалом, виявляє творчі здібності та здатність до оригінальних рішень різноманітних навчальних завдань, застосовує набуті знання та вміння в нестандартних ситуаціях, вміє оперувати фактами.

3. Розділи курсу «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ» та їх короткий зміст

1. ВСТУП. СТАРОДАВНЯ ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Історія України як наука. Загальна періодизація. Поява та розселення людей на території України. Поширення землеробства й скотарства на землях України. Кочовики за раннього залізного віку. Заснування античних міст-колоній у Північному Причорномор'ї та Криму. Перші писемні згадки про давніх слов'ян (венедів, антів, склавинів).

Дати:

IV – середина III тис. до н. е. – розселення племен трипільської культури на території України;

VIII–VI ст. до н. е. – Велика грецька колонізація; IV–VI ст. – Велике переселення народів;

V–VII ст. – Велике розселення слов'ян.

Поняття та терміни: «періодизація», «історичні джерела», «археологічна культура», «палеоліт», «мезоліт», «неоліт», «єнеоліт», «бронзовий вік», «ранній залізний вік», «колонізація», «кочівники».

Характеризувати суспільне, господарське та духовне життя носіїв трипільської культури, кіммерійців, скіфів, сарматів, населення міст-колоній Північного Причорномор'я та Криму, давніх слов'ян. Визначати основні риси археологічних періодів, неолітичної революції, причини та наслідки занепаду Великої Скіфії, особливості грецької колонізації Північного Причорномор'я та Криму.

2. ВИНИКНЕННЯ ТА РОЗКВІТ КИЇВСЬКОЇ РУСІ

Розселення східнослов'янських племінних союзів (поляни, древляни, сіверяни, волиняни, уличі, тиверці, білі хорвати). Руська земля (Куявія). Утворення Київської Русі. Внутрішньо- та зовнішньополітична діяльність князів/княгині: Олега, Ігоря, Ольги, Святослава. Князювання Володимира Великого та Ярослава Мудрого. Запровадження християнства як державної релігії.

Дати:

860 р. – укладення першого відомого договору Русі з Візантією; 860, 907, 911, 941, 943–944 рр. – походи князів на Константинополь; 882 р. – об'єднання північних та південних руських земель Олегом; 988 р. – запровадження християнства як державної релігії;

1019–1054 рр. – князювання Ярослава Мудрого в Києві. 1036 р. – розгром печенігів князем Ярославом Мудрим.

Персоналії: Аскольд, Олег, Ігор, Ольга, Святослав, Володимир Великий, Ярослав Мудрий.

Поняття та терміни: «племінний союз», «князь», «язичництво», «християнство».

Характеризувати внутрішню та зовнішню політику Аскольда, Олега, Ігоря, Ольги, Святослава, Володимира Великого та Ярослава Мудрого. Пояснювати, у чому полягає значення та наслідки внутрішньо- та зовнішньополітичної

діяльності князів доби. Визначати передумови та історичне значення запровадження християнства як державної релігії, утворення Київської Русі, наслідки походів князів.

3. КИЇВСЬКА РУСЬ ЗА ЧАСІВ РОЗДРОБЛЕНOSTІ. ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНСЬКА ДЕРЖАВА

Правління Ярославичів (Ізяслав, Святослав, Всеволод). Боротьба за київський стіл між Ярославичами. Князювання Володимира Мономаха та його сина Мстислава Великого в Києві. Об'єднання Галицького та Волинського князівств. Князювання Данила Романовича. Монгольська навала на південно-західні землі Русі.

Дати:

1097 р. – Любецький з'їзд (снем) князів;

1111 р. – «хрестовий похід» руських князів проти половців; 1187 р. – перша згадка назви «Україна» в писемних джерелах; 1199 р. – утворення Галицько-Волинської держави;

1238–1264 рр. – правління Данила Романовича; 1240 р. – захоплення Києва монголами;

1242 р. – утворення Золотої Орди.

Персоналії: Володимир Мономах, Ярослав Осмомисл, Роман Мстиславович, Данило Романович, Юрій I Львович, Юрій II Болеслав.

Поняття та терміни: «політична роздробленість», «снем» наслідки золотоординського панування.

Пояснювати значення та наслідки Любецького з'їзду князів, причини та сутність політичної роздробленості Київської Русі, особливості процесу формування та значення утворення Галицько-Волинської держави

4. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ ВЕЛИКОГО КНЯЗІВСТВА ЛИТОВСЬКОГО ТА ІНШИХ ДЕРЖАВ (У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XIV – ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XVI СТ.)

Входження українських земель до складу інших держав. Кревська унія.

«Велике князівство Руське». Остаточна ліквідація Київського та Волинського удільних князівств. Виникнення українського козацтва.

Дати:

1362 р. – битва на р. Сині Води;

1385 р. – укладення Кревської унії;

1410 р. – Грюнвальдська битва;

1471 р. – остаточна ліквідація Київського князівства;

1489 р. – перша згадка про українських козаків у писемних джерелах;

1514 р. – битва під Оршею.

Персоналії: Ольгерд, Вітовт, Свидригайло.

Поняття та терміни: «шляхта», «магдебурзьке право», «козак».

Визначати особливості суспільно-політичного життя українських земель у складі Великого князівства Литовського, причини та наслідки Кревської унії, причини виникнення українського козацтва, наслідки татарських набігів.

5. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XVI СТ.

Люблінська унія та її вплив на українські землі. Зміни в соціальній структурі українського суспільства. Виникнення Запорозької Січі. Повстання 90-х рр. XVI ст. Братський рух. Утворення греко-католицької церкви.

Дати:

1556 р. – заснування князем Д. Вишневецьким на о. Мала Хортиця першої Січі;

1569 р. – Люблінська унія. Утворення Речі Посполитої;

1586 р. – утворення першої братської школи;

1596 р. – Берестейська церковна унія.

Персоналій: Василь-Костянтин Острозький, Дмитро Вишневецький.

Поняття та терміни: «реєстрове козацтво», «повстання», «Запорозька Січ», «старшина», «клеїноди», «братство».

Характеризувати соціальну структуру українського суспільства, становище різних верств населення українського суспільства XVI ст., суспільно-політичні зміни, які відбулися на українських землях внаслідок Люблінської унії, військово-політичну організацію козацтва; становище православної церкви, діяльність видатних діячів періоду, православних братств. Визначати причини та наслідки Люблінської та Берестейської уній, перших козацьких повстань.

6. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XVII СТ.

Зміни в соціально-економічному житті. Морські походи козаків. Участь українського козацтва в Хотинській війні. Козацькі повстання 1620–1630-х рр. «Ординація Війська Запорозького...»

Дати:

1616 р. – взяття запорозькими козаками фортеці Кафа;

1618 р. – похід козаків під проводом гетьмана П. Сагайдачного на Москву;

1621 р. – Хотинська битва;

1637–1638 рр. – повстання під проводом Павлюка, Острянина та Гуні.

Персоналій: Марко Жмайло, Тарас Трясило, Іван Сулима, Петро Конашевич-Сагайдачний, Петро Могила, Йов Борецький.

Поняття та терміни: «панщина», «фільварки».

Характеризувати соціально-економічне та політичне становище в українських землях. Визначати наслідки «добы героїчних походів козацтва» перших десятиліть XVII ст., козацьких повстань 20–30-х рр. XVII ст.

7. НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНА ВІЙНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ СЕРЕДИНИ XVII СТ.

Національно-визвольна війна українського народу. Утворення української козацької держави – Війська Запорозького. Зовнішньо-політична діяльність уряду Б. Хмельницького.

Дати:

1648 р. – Жовтоводська, Корсунська та Пилявецька битви;

1649 р. – Зборівська битва. Укладення Зборівського договору;

1651 р. – Берестецька битва. Укладення Білоцерківського договору;

1652 р. – Батозька битва;

1654 р. – Переяславська рада;

1656 р. – укладення московсько-польського Віленського перемир'я.

Персоналії: Б. Хмельницький, І. Богун.

Поняття та терміни: «Національно-визвольна війна», «Гетьманщина».

Характеризувати відносини Війська Запорозького з Польщею, Кримським ханством, Молдовою, Московією, Швецією та Трансильванією; умови мирних угод українців з польським урядом, українсько-московського договору 1654 р. Визначати причини та наслідки Національно-визвольної війни, місце Гетьманщини в міжнародних відносинах тогочасної Європи. Пояснювати, у чому наслідки й значення найважливіших битв війни та договорів у розгортанні національно-визвольної боротьби

8. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ НАПРИКІНЦІ 50-Х – У 80-ТІ РР. XVII СТ.

Гетьманування І. Виговського. Ухвалення Гадяцького договору (1658). Московсько-українська війна 1658–1659 рр. Гетьманування Ю. Хмельницького. Поділ Гетьманщини. Гетьманування П. Тетері, І. Брюховецького, П. Дорошенка, Д. Многогрішного, І. Самойловича. Чигиринські походи турецько-татарського війська (1677–1678 рр.). Занепад Правобережжя. Запорозька Січ у складі Гетьманщини. Адміністративно-територіальний устрій Слобідської України.

Дати:

1659 р. – Конотопська битва;

1667 р. – укладення Андрусівського перемир'я;

1669 р. – укладення Корсунської угоди, визнання Гетьманщиною протекторату Османської імперії;

1681 р. – укладення Бахчисарайського мирного договору;

1686 р. – укладення «Вічного миру».

Персоналії: І. Виговський, П. Тетеря, П. Дорошенко, І. Брюховецький, І. Сірко, Ю. Хмельницький, Д. Многогрішний, І. Самойлович.

Поняття та терміни: «Руїна».

Характеризувати зовнішню та внутрішню політику гетьманів, зміст політичних угод того часу, що стосувалися українських земель, особливості господарського та церковного життя. Визначати причини та наслідки Руїни; укладення гетьманськими урядами угод з державами-сусідами, найважливіших угод між іноземними державами, що стосувалися українських земель; особливості адміністративно-політичного устрою Слобідської України та Лівобережної Гетьманщини

9. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ НАПРИКІНЦІ XVII – У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XVIII СТ.

Північна війна і Україна. Гетьманування І. Мазепи, І. Скоропадського, Д. Апостола. Обмеження автономії Гетьманщини. «Правління Гетьманського уряду» 1734 р. Повстання під проводом С. Палія (1702–1704 рр.).

Дати:

1708–1709 рр. – повстання гетьмана І. Мазепи;

1709 р. – зруйнування російськими військами Січі; Полтавська битва;

1710 р. – ухвалення Конституції Пилипа Орлика;

1713 р. – ліквідація козацтва на Правобережній Україні;

1734 р. – заснування Нової (Підпільненської) Січі.

Персоналії: І. Мазепа, К. Гордієнко, І. Скоропадський, П. Полуботок, Д. Апостол, П. Орлик, Ф. Прокопович.

Поняття та терміни: «Конституція», «Малоросія», «Малоросійська колегія», «Паліївщина»

Характеризувати внутрішню та зовнішню політику гетьманів у зазначений період, діяльність Першої Малоросійської колегії, «Правління Гетьманського уряду»; зміст основних положень Конституції Пилипа Орлика; перебіг подій повстання гетьмана І. Мазепи. Визначати причини укладення українсько-шведського союзу в роки Північної війни; наслідки Полтавської битви для українських земель; причини та наслідки повстання під проводом С. Палія.

10. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XVIII СТ.

Гетьманування К. Розумовського. Ліквідація автономного устрою Гетьманщини. Діяльність Другої Малоросійської колегії. Ліквідація Запорозької Січі. Скасування козацького устрою на Слобожанщині. Розгортання гайдамацького та опришківського рухів. Зміни в політичному становищі Правобережної України після поділів Речі Посполитої (1772, 1793, 1795 рр.).

Дати:

1764 р. – остаточна ліквідація гетьманства; 1768 р. – Коліївщина;

1775 р. – остаточна ліквідація царським урядом Запорозької Січі;

1783 р. – царський указ про закріпачення селян Лівобережної та Слобідської України.

Персоналії:

К. Розумовський, П. Калнишевський, О. Довбуш, М. Залізняк, І. Гонта.

Поняття та терміни: «Нова Січ», «паланка», «Задунайська Січ», «Коліївщина»

Характеризувати основні напрями політики Російської імперії щодо України, особливості гайдамацького та опришківського рухів, територіально адміністративний устрій та господарське життя Нової Січі. Визначати причини та наслідки гайдамацького й опришківського рухів, скасування гетьманства та ліквідації Запорозької Січі, поділів Речі Посполитої, приєднання земель Правобережної України та Кримського ханства до Росії. Пояснювати значення Запорозької Січі та Гетьманщини в історії України.

11. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ НАПРИКІНЦІ XVIII –У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XIX СТ.

Адміністративно-територіальний поділ українських земель у складі Російської імперії. Початок промислового перевороту. Початок українського національного відродження. Поширення в Україні російського та польського суспільних рухів. Повстання під проводом У. Кармалюка (1812–1835 рр.).

Дати:

1812 р. – російсько-французька війна;

грудень 1825 – січень 1826 рр. – повстання Чернігівського полку;

1840 р. – перше видання «Кобзаря» Т. Шевченка

1846–1847 рр. – діяльність Кирило-Мефодіївського братства.

Персоналії: Й. Гладкий, М. Гулак, І. Котляревський, М. Костомаров, П. Куліш, Т. Шевченко.

Поняття та терміни: «промисловий переворот», «нація», «національне відродження», «національна ідея», «масонство», «декабристи»

Характеризувати політику Російської імперії щодо України, початок національного відродження, форми соціального протесту українського населення (повстання, бунти), поширення на Україну російського та польського суспільних рухів, програмні засади, документи та діяльність Кирило-Мефодіївського братства.

Визначати причини та пояснювати, у чому значення антикріпосницького руху в українських землях у складі Російської імперії, діяльності Кирило-Мефодіївського братства.

12. ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ НАПРИКІНЦІ XVIII – У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XIX СТ.

Приєднання західноукраїнських земель до складу Австрійської імперії, адміністративно-територіальний поділ західноукраїнських земель. Початок національного відродження. Діяльність «Руської трійці». Альманах «Русалка Дністровая». Західноукраїнські землі в європейській революції 1848–1849 рр. Діяльність Головної руської ради (1848–1851 рр.). Перший досвід парламентської діяльності.

Дати:

1833–1837 рр. – діяльність «Руської трійці»;

Персоналії: М. Шашкевич, І. Вагилевич, Я. Головацький, Л. Кобилиця.

Поняття та терміни: «революція», «Весна народів»

Характеризувати політику Австрійської імперії щодо західноукраїнських земель, її наслідки; початок національного відродження, форми соціального протесту населення.

13. НАДДНІПРЯНСЬКА УКРАЇНА В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XIX СТ.

Події Кримської війни 1853–1856 рр. на території України. Селянські виступи. Реформи 60–70-х рр. XIX ст. і процеси модернізації в Україні. Політика російського царизму щодо України. Розвиток громадівського руху.

Дати:

9 лютого 1861 рр. – царський маніфест про скасування кріпосного права в Російській імперії;

1863 рр. – Валуєвський циркуляр;

1876 р. – Емський указ;

1877 р. – «Чигиринська змова».

Персоналії: В. Антонович, М. Драгоманов, Б. Грінченко, П. Чубинський.

Поняття та терміни: «земства», «громадівський рух», «Братство тарасівців», «народники».

Характеризувати основний зміст реформ 1860–1870-х рр., особливості проведення реформ на українських землях, зміни в соціальному складі населення в другій половині XIX ст., процеси модернізації, національний рух на українських землях у складі Російської імперії, національну політику Росії, основні погляди та напрямки діяльності громадівців. Визначати наслідки

Кримської війни для України, реформ 1860–70-х рр., прийняття Валуєвського циркуляру та Емського указу.

14. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ НА ПОЧАТКУ XX СТ.

Становлення й консолідація української нації. Створення політичних партій Наддніпрянщини. Самостійницька й автономістська течії в національному русі. Події революції 1905–1907 рр. в Україні. Діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах. Земельна реформа П. Столипіна та її вплив на Україну.

Дати:

1900 р. – створення Революційної української партії (РУП), першої політичної партії Наддніпрянської України;

1908 р. – створення Товариства українських поступовців (ТУП);

Персоналії: Є. Чикаленко, М. Міхновський.

Поняття та терміни: «монополія», «хутір», «страйк»

Характеризувати особливості економічного та соціального розвитку Наддніпрянської України, національно-визвольний рух України в роки російської революції 1905–1907 рр., діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах Росії, «українські питання» у III і IV Державних Думах, проведення Столипінської аграрної реформи, особливості її запровадження в Україні. Визначати основні тенденції соціально-економічного та політичного розвитку українських земель у складі Російської імперії на початку XX ст., причини та наслідки посилення національного гніту в 1907–1914 рр.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Історія України (підручник для ВНЗ), колектив авторів, кер. Зайцев Ю.Д., Світ, 2023;
2. Історія України. Мицик Ю. А. – К., 2018 р.;
3. Історія України. Островський В.В. – К., 2019 р.;
4. Історія України. Бойко О.Д. – К., 2024

Допоміжна

1. Історія України (навчальний посібник), Світлична В.В. 2020 р.
2. Історія України (навчальний посібник), Гончарук П.С. 2019 р.
3. Історія України (навчальний посібник), Гусєв В.І. 2018 р.
4. Історія України (навчальний посібник), Юрій М.Ф. 2018 р.
5. Методика навчання історії (посібник для вчителя), Пометун О.І., Фрейман Г.О., Генеза, 2015;
6. Збірник тренувальних тестів з історії України, Власов В.С., Пометун О.І., Фрейман Г.О., Генеза, 2018;
7. Історія України. Збірник тестових завдань, Куриленко О., Шеремет Ю., Грамота, 2018;